

Handläggare
Sofia Regnell
Telefon: 08-50809021**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2025-08-28

Remiss av Motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2025/290

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått en remiss av kommunstyrelsen för yttrande. Remissen består av en motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar och är författad av Mikael Valier Furtenbach (KD). Motionären menar att Stockholms innerstad och de äldre stenstäderna i närförort behöver skyddas genom inrättandet av arkitekturzon. Zonen skulle, som enligt motionen, råda bot på den fria tolkningen av stadens riktlinjer och policyer, som krävställer att all utveckling och förtätning ska ske i strikt harmoni med det befintliga i både form och karaktär för att bygglov och markanvisningar ska beviljas.

Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt att bevara och värna Stockholms arkitektoniska karaktär och arbetar kontinuerligt med att värna de kulturhistoriska värdena inom stadsdelsområdet. Att värna stenstaden med dess tidstypiska byggnader, parker och andra miljöer är en del av detta. Samtidigt anser förvaltningen att det är viktigt att staden utvecklas för att möta nya behov och att även senare arkitektoniska årsringar, som kommit efter sekelskiftets arkitekturstilar, också värnas då även de har ett kulturhistoriskt värde. Förvaltningen anser även att det behövs ett förtydligande av hur en arkitekturzon skulle fungera i praktiken och komplettera de policys, riktlinjer och lagar som redan finns inom området.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått en remiss av kommunstyrelsen för yttrande senast den 26 augusti 2025. Förvaltningen har beviljats anstånd för att inkomma med yttrandet till den 29 augusti. Remissen består av en motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar och är författad av Mikael Valier Furtenbach (KD). Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, Kungsholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Ärendet

I motionen lyfts att Stockholms karaktär ofta förknippas med innerstadens stenstad i sekelskiftets olika arkitekturstilar; en varsam blandning senromantik, nordisk klassicism och jugend längs stadens långa kajer. En karaktär som förstärks av kontrasterande, historiska inslag i ännu äldre stilar än så, framförallt i och kring Gamla stan. Motionären menar att stadsutvecklingen under 1900-talets andra hälft och början av 2000-talet bröt med den befintliga stadens stil och utformning, och att stenstadens ideal gav vika för punkthus och miljonprogramsområden. Detta ledde till att den uppskattade arkitekturen ersattes av billiga, karga fasader på bekostnad av den karaktär som bidragit till Stockholms skönhet, samtidigt som även befintliga stadsdelar förtätas med kvarter med kraftigt kontrasterande inslag utan hänsyn till omgivningen, vilket skapar ett förståeligt folkligt motstånd mot en i grunden nödvändig stadsutveckling.

För att bevara Stockholms karaktär har enligt motionären styre efter styre i mandatperioder utvecklat riktlinjer och policyers för att motverka ovarsam förtätning och förfulning av staden, utan att lyckas.

Motionären menar därför att Stockholms innerstad och de äldre stenstäderna i närförort behöver skyddas genom inrättandet av arkitekturzon city. En sådan zon skulle, enligt motionären, råda bot på den fria tolkningen av stadens riktlinjer och policyer, som krävställer att all utveckling och förtätning ska ske i strikt harmoni med det befintliga i både form och karaktär för att beviljas bygglov och markanvisningar. På så sätt motverkas ovarsam förtätning samtidigt som flera delar av city successivt kan återställas från brutal modernism till sekelskiftesstil i samband med totalrenoveringar.

Med anledning av ovanstående föreslår motionen kommunfullmäktige besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta arkitekturzon city.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för stadsutveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholm stads arkitekturpolicy, byggnadsordningen samt översiktsplanen är några av de dokument som formulerar strategier för stadens gestaltning. Dokumenten anger tillsammans mål för hur staden bör utvecklas och har som funktion att vägleda inför olika beslut och ligga till grund för styrande dokument, som program, detaljplaner och bygglov. Utöver detta finns stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av byggnader och andra anläggningar som genomförts till stor del av staden och som används i samband med detaljplanering och bygglovsprövning.

Förvaltningen menar att det är angeläget att värna Stockholms arkitektoniska karaktär och arbetar kontinuerligt med att värna och stärka de kulturhistoriska värdena inom stadsdelsområdet. Att värna stenstaden med dess tidstypiska byggnader, parker och andra miljöer är en del i detta. Samtidigt anser förvaltningen att det är viktigt att staden utvecklas för att möta nya behov och att även senare arkitektoniska årsringar, som kommit efter sekelskiftets arkitekturstilar, också värnas då även dessa har ett kulturhistoriskt värde.

Förvaltningens har bland annat lyft i olika sammanhang att den förtätning genom påbyggnader och tillbyggnader på bland annat innergårdar i stenstaden i stor utsträckning präglar stadsutvecklingen inom Norra innerstaden. Enligt förvaltningen behövs det ett helhetstänk för denna utveckling som till exempel visar hur friytetillgången påverkas i och med att bostadsgårdar bebyggs. Stadsdelsnämndens grönytor är redan hårt belastade och fler invånare medför ytterligare besökare i stadsdelens parker.

Förvaltningen anser att det behövs ett förtydligande av hur en arkitekturzon skulle fungera i praktiken och komplettera de policies, riktlinjer och lagar som redan finns inom området. Förvaltningen anser även att en arkitekturzon behöver ta ett bredare grepp och även innefatta andra arkitektoniska årsringar och inte endast sekelskiftets, då även dessa är viktiga i stadens kulturhistoria.

Förvaltningen föreslår att Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Karin Ekrin
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Motion om att inrätta arkitekturzoner i city och stadens äldre stadsdelar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2025-08-13
Karin Ekrin, Avdelningschef	2025-08-13